

مشتومرې لايه نه شيعه كان له سره سهرۆكوه زيراني عيراق

08-12-2021

نووسه ره كان

ناوه ندى ليكوئينه وهى رووداو

كورتە: پاش راگه ياندى ئه نجامه كان له لايه ن كۆميسيۆنى هه لېزاردن و د لنيابوونى لايه نه شيعه نارازيه كان له شكسته ينانى هه وله كانيان بو هه لوه شانده وهى ئه نجامه كانى هه لېزاردن، كيپر كئي سياسيه كان له ده ورى چو نيه تى پي كه ينانى حكومه ت و ديارى كردنى كان ديدى سهرۆكوه زيران چر بوونه ته وه.

پاش راگە ياندنى ئەنجامەكان لەلايەن كۆمىسيۇنى ھەلبۇزاردن و دۇنيابوونى لايەنە شىعە نارازىيەكان لە شىكستەھىنانى ھەولەكانيان بۇ ھەلۆەشاندىنەوھى ئەنجامەكانى ھەلبۇزاردن، كۆپىركىيى سىياسىيەكان لە دەورى چۇننىيەتى پىكھىنانى ھۆكۆمەت و دىيارىكردىنى كاندىدى سەرۆكۆھزىران چىر بوونەتەوھ.

بەگۆيرەى دەستور، لىستى زۆرىنە كاندىد پىشكەش دەكات، بەلام ھىشتا يەكلابى نىيە ئاخۇ سەدر دەتوانىت پارىزگارىي لە پىشئەنگىي لىستەكەى بكات (74 كورسى) يان رىكابەرە شىعەكانى دەتوان سەرگىشى بگەن و پىكەوھ ھاوپەيمانىيەكى لەو گەورەتر ھەر لەناو پىكھاتەى شىعە دروست بگەن. سىيەرى ئەم دابەشبوونە كە دوو دىدى سىياسى دژبەكان ھەيە لەبارەى ھۆكۆمەت، بەزەقى بالى بەسەر ئەو دىدارەى كۆتايى ھەفتەى رابردووش كىشا كە بە نىوانگىرى ئىران و مەرجەعيەتە كارا سىياسىيەكانى شىعە لە مالى ھادى عامرى رىكخرا و بەشىوھەكى كاتى مەترسى پىكدادانى دوورخستەوھ.

سەدر كە ھەلگىرى دروشمى ھۆكۆمەتى زۆرىنە، لەو خوان و كۆبوونەوھ گىزەشدا ھەر ھەمان پىشنىار و پىداگرىي كىردووه، لە كاتىكدا لايەنە شىعەكانى دىكە داواى ھاوپىشكى و ھۆكۆمەتى سازان دەكەن كە بەجۆرىك لە جۆرەكان بازدانە بەسەر ئەنجامەكانى ھەلبۇزاردن. بەھۆى بەرىكەوتنەكانى تىرى پىشووئى نىوان سەدر لەلايەك و مالىكى و خەزەلى لەلاكەى تر، دىدارەكە بەئەنجامىكى روون كۆتايى نەھات و بىرپارە گەپى دووھى لە مالى سەدر لە ھەنانەى نەجەف بگىرىت. باوھپىكى زالىش ھەيە كە ئەمجارەيان مالىكى بەشدارى نەكات، چۆنكە لەمالى عامرى خەرىكبوو لەگەل سەدردا دەمەقالە و ھەلدانەوھى گىرى كۆنەكان خوان و ھەنگاوهكەيان بۇ ئاشتەوايى تىكېدات.

ھۆكۆمەتە پىشنىاركراوھەكى سەدر ناوى لىنراوھ "زۆرىنەى نىشتمانى"، لەمەشدا ناوبراو پاشەكشەى كىردووه لەوھى ھۆكۆمەتىكى "سەدرى پەتى" يان سەرۆكەكەى لە رەوتەكەى بىت، وەك ئەوھى لەكاتى بانگەشەى ھەلبۇزاردن پىداگرى لەسەر دەكرد، ھۆكارى ئەمەش دەگەرىتەوھ بۇ ئەوھى سەدر بايى ئەوھنە پىكەيشتووه لە ئەزموون و سىياسەت كە سەرۆكۆھزىرانىكى سەدرى جگە لە فىنۆى رىكابەرەكانى، خالى زۆرى لە دابەشكردىنى پۆست و وەزارەتەكان بۇ ناھىلئىتەوھ. ھەرۆھە دەيكاتە لىپرسراوى راستەوخۆش لە بارگرانى و كىشە كەلەكەبووھەكانى عىراق و لە داھاتوودا چى دىكە دەرفەتى ئەوھى نابىت خۆى بدزىتەوھ و رۆلى واعىز يان رەخنەگر ببىنئىت. رىكابەرەكانىشى كە ئەوھ دەزانن و لەوھشدا سەرگەوتوبوون كە بە تەنھا ببىھىلئەوھ، دەيانەوئىت زىاتر پەلكىشى بگەن بۇ خوارەوھ و لەسەر بنەماى سازان پۆست و جومگە گىرنگەكانى ھۆكۆمەتى لەگەلدا بەش بگەن.

ئەم ھىزانە كە ئىستا لەسەر شوناسى سەرۆكۆھزىران و بنەماى پىكھاتنى ھۆكۆمەت لە مشتومردان، ئەوھش لەبەرچاو دەگىرن كە دانانى سەرۆكۆھزىران مەرجە رەزامەندى روون و كۆتايى ئىرانى لەسەر بىت و پەيوھەندىيەكى باشى لەگەل ئەمىرىكا و ھاوپەيمانى نىوودەولەتى ھەبىت، ھەرۆھە دەبىت لای مەرجەعيەت ناپەسەند نەبىت و فىنۆى نەجەفى لەسەر نەبىت. جگە لەوھش ئەوھ تارادەبەكى زۆر يەكلابىيە كە قۇناخەكە سەرگىشى ھەلناگرىت و، دەبىت كاندىدەكە تاقىكراوھى پۆستى ھۆكۆمى و كەسىكى ناسراو بىت و پاش كاندىدكردىشى بۇ سىپىكردىنەوھى پىرۆسەكە رەزامەندى و پىشنىوانى زۆرىنەى كورد و سوننە ھەر گىرنگى بۇ ئەوھى مۆركى نىشتمانى وەرگىرىت.

ئەم پىدراوھ روونە دەرەكىيانە لەگەل ئەنجامەكانى ھەلبۇزاردن لە ئىستادا لىستى كاندىدەكانى سەرۆكۆھزىرانى كورت كىردووهتەوھ بۇ كۆمەلئىك ناو كە ئەو مەرجانەيان تىداپە.

ئەگەر سەدر پىداگرىيەكەى بباتە سەر و ھۆكۆمەتى زۆرىنە دروست بكات كە گۆرانكارىيەكى جومگەيى دەبىت لە پىرۆسەى سىياسى نوئى عىراقدا، ئەوھ كازمى يەكئىك لە دىيارترىن كاندىدە بەردەستەكانە. لەلايەك پەيوھەندىيەكى باشى لەگەل دەرەوھى عىراق ھەيە، لەلاكەى تر پىشنىوانىيەكى زۆرى لە سەدرەوھ ھەيە، زۆرىنەبەكى كوردى و سوننەش لەسەرى رازىن. ھەر لەناو شىعەشدا ئەگەر ھەيە ھەكىم و تارادەبەكىش عەبادى پىشنىوانى بگەن، بەلام گىرفتى سەرەكى بەردەم كازمى فىنۆى فەتخ و مالىكى و گروپە چەكدارەكانە كە ھەلوئىستى راگەبەنراوئان گۆرپىنى ھەر سى سەرۆكايەتتەبەكەبە بەتايبەت كازمى كە زۆرىيە كاتەكانى 15 مانگى بەر لە ھەلبۇزاردنى بە بەرھەلستى و بەرھەنگارىبوونەوھەيان بەسەر بردووه. گىرەوھى پىشنىوانانى كازمىش لەسەر ئەوھە تاران كە لە دانوستانى ئەتۆمى گىردەخوات، ناچاربىت بە سەپاندنەوھى كازمى بەسەر بالەكانىدا لە عىراق، چۆنكە بۇ پەيوھەندى لەگەل ئەمەرىكا و ولتاتانى كەنداو پىوئىستى پىئەتى، بەلام تائىستا

بەرەى كازمى بەرچاويان روون نىيە كە چۆن مالىكى رازى بكن.

بۇرادەى ھاوتاست يان پاش كازمى، حەيدەر عەبادىيە. ناوبراۋ پرۇژەيەكى ئامادەى تاقىكراۋەى بەردەستى شىعەكانە، سەرۇكۈەزىرانى سەردەمى شەرى داعش و گىرانەۋەى كەركوك و ناۋچە كىشە لەسەرەكانە بۇ ئامىزى ناۋەندگەرايى بەغدا، ئىستا لەبەرەى "ھاوتاهەنگى شىعەيە"، لە ھەمانكاتىشدا لەگەل سەدر پىشەنەى كارى ھاوبەشى ھەيە و پەيۋەندىيەكانىان ئاسايە، بەلام كىشەى سەرەكى عەبادى فىتۋى مالىكى و كىشە كۆنەكانىيەتى لەگەل حەشە، بەئەگەرى زۇرىش زۇرىنەى كوردى بەتايبەت پارتى، لەسەرى رازى نابن، گەرەنتى ئەۋەش نىيە سوننەكان پىشتىوانى بكن بەتايبەت كە ھەندىكانىان (عەزم) لەگەل مالىكى پەيۋەندى و ھاوبەيمانىتيان ھەيە.

مالىكى كە براۋەى دوۋەمى شىعەيە (33 كورسى) لىى روونە گەرانەۋەى بۇ سەرۇكايەتى ۋەزىران لە مەھالەۋە نىكتەرە، بەلام بە پىداگرىكردن لەسەر كاندىدبوون دەپەۋىت رۇلى لە دىارىكردنى بەربۇزىرى پۇستەكە ھەبىت بەجۇرئىك ئەگەر لە گرۇپ و دەستوپىۋەندەكانى خۇى نەبىت ۋەك مەمەد شىاع سودانى يان كەسىكى تر، ئەۋا كەسىك نەبىت كىشەى بۇ دروست بكات يان دۇسىيەكانى ھەردوۋ وىلايەتەكەى (2005_2014) ھەلبىداتەۋە كە جگە لە خەرجكردنى دەۋرۋبەرى بەك ترلىۋن دۇلار بودجە، زەقتىرنيان كەۋتنى 1/3 ى خاكى عىراقە بەدەستى داعش.

بەمدواپانەش مەمەد تۇفىق عەلاۋى لەھەۋلدايە، چانسى خۇى زىندوۋ بكاتەۋە، پاش ئەۋەى راسپاردنەكەى بە شكستھىنان لە دروستكردنى حكومەت كۇتايپھات(2020)، ھەندىك كەسايەتى دىكەى ھاوتاستى ئەۋىش ۋەك عەدنان زورفى پارىزگارى پىشۋوتى نەجەف و ئەسەد عىدانى پارىزگارى بەسەرە ھەر خەون و چاۋەروانى و جموجولىان ھەيە، بەلام ئەمانە پالپىشتى و چانسى زۇريان لە ناۋ لىستە شىعەكان نىيە تا بىنە ركبەرى گەرە.

لەدەرەۋەى كەسايەتىيە حكومىيەكانىش، ناۋى فايەق زىدانى سەرۇكى دەسەلاتى دادۋەرى زۇرجار ئامازەى بۇ دەكرىت، بەلام زانباريە دزەپىكراۋەكان باس لەۋە دەكەن، ناوبراۋ پۇزشى ھىناۋەتەۋە لە ركبەرىكردن و خۇ پالۋتن، چۈنكە نايەۋىت پۇستەكەى لەدەست بدات كە سەنتەرى چارەسەر كردنى كىشەكانى ھەردوۋ دەسەلاتى جىبەجىكردن و ياسادانانىشە، بەمدواپانەش لە رىگەى دادۋەرانى كۇمىسيار و دەستەى تەمىزەۋە، كۇمىسيۋنى ھەلبىزاردنى كۇنترۇل كرد كە جومگەبەكى ھەستىار و گزنگە.

تەنات ئەگەر شىعەكان لەناۋ خۇيان لەسەر بەربۇزىرىك يەكلابى بوونەۋە و كورد و سوننەشيان رازى كرد، ھىشتا ئەمە يەكسان نىيە بەۋەى بەبن كىشە تىپەر بىت، چۈنكە لەم دوۋسالەى دوايىدا، راي شەقام و خۇپىشانندەرانىش بوەتە پىۋەر لە دىارىكردنى سەرۇكۈەزىران و 2018 لە گۇرەپانەكانى مانگرتن نىشانەى (X) يان لەسەر فىلىكىسى كارەكتەرە سىياسىيە پىشنىاركراۋەكان دادەنا. ئىستاش لەۋانەبە لەھەر دەرەت و ھەلومەرجىكدا خۇپىشانندەران سەرھەلبەدەنەۋە و سىنارىۋى سەردەمى عەبدولمەھدى دوۋبارە بكنەۋە.